

**TEKSTİL SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERDE GÜVENLİK İKLİMİ
ALGISI VE COVID-19 ÖNLEMLERİNE UYUM**

Pelit DÜNDAR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK 2022

Pelit DÜNDAR tarafından hazırlanan “TEKSTİL SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERDE GÜVENLİK İKLİMİ ALGISI VE COVID-19 ÖNLEMLERİNE UYUM” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Hemşirelik Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman= Prof. Dr. Yeter KİTİŞ

Hemşirelik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan= Prof. Dr. Naile BİLGİLİ

Hemşirelik Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye: Doç. Dr. Sevil ALBAYRAK

Ebelik Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 12/12/2022

Jüri üyeleri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak uygun görülmüş olan bu tez Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Advıye Gülçın SAĞDIÇOĞLU CELEP

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Pelit DÜNDAR

12/12/2022

TEKSTİL SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERDE GÜVENLİK İKLİMİ ALGISI VE COVID-19 ÖNLEMLERİNE UYUM

(Yüksek Lisans Tezi)

Pelit DÜNDAR

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2022

ÖZET

Güvenlik iklimi, çalışma ortamında güvenliğe dair genel tutum, kanaat, algı ve davranışlar sonucu meydana gelen atmosfer olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalar güvenlik iklimi yüksekse o işyerinde çalışanların iş güvenliğine yönelik politikalara, prosedürlere ve işleyişe yönelik algıları ve sürece katılımlarının da yüksek olduğunu göstermektedir. Bu araştırma, çalışanların güvenlik iklimi algısı ile COVID-19 önlemlerine uyum arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Bursa İnegöl'de bir tekstil fabrikasının atölyelerinde çalışan 603 işçi üzerinde yapılmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Güvenlik İklimi Ölçeği ve COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği ile 15 Mart-15 Nisan 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Pearson Korelasyon, Basit Regresyon, t test, Anova testleri kullanılmıştır. İşçilerin yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim durumu, çalışma süreleri ile güvenlik iklimi algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). İşçilerin güvenlik iklimi algısı puan ortalamaları çalışılan birime göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0.05$). İşçilerin güvenlik iklimi algısı ile COVID-19 önlemlerine uyum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki vardır ($p<0.001$). Güvenlik iklimi algısı COVID-19 önlemlerine uyumdaki varyansın %7.6'sını açıklamaktadır. Sonuçlar COVID-19 iş güvenliğinin önemli bir parçası olarak kabul edilmesi, enfeksiyonun önlenmesi için gerekli eğitim, düzenleme ve denetim uygulamalarına önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Çalışanların birimlerine özgü iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının planlanması ve çalışanların bu planlamalara katılımlarının sağlanması önerilir. Ayrıca güvenlik iklimi ve COVID-19 önlemlerine uyum arasındaki ilişki farklı çalışma gruplarında da araştırılmalıdır.

Bilim Kodu : 1032.05
Anahtar Kelimeler : COVID-19 pandemisi, İş güvenliği, Güvenlik iklimi
Sayfa Numarası : 50
Danışman : Prof. Dr. Yeter KİTİŞ

PERCEPTION OF SAFETY CLIMATE AND COMPLIANCE WITH COVID-19
MEASURES AT THE WORKERS WORKING IN THE TEXTILE SECTOR

(M. Sc. Thesis)

Pelit DÜNDAR

GAZİ UNIVERSITY

GR2ADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

December 2022

ABSTRACT

The safety climate is defined as the atmosphere that occurs as a result of general attitudes, beliefs, perceptions, and behaviors about safety in the working environment. Studies conducted show that if the safety climate is high, employees' perceptions of policies, procedures, and functioning related to occupational safety and their participation are also high. This descriptive study was conducted on 603 employees in workshops of a textile factory in Bursa Inegöl between 15 March-15 April 2022 in order to determine the relationship between employees' perception of the safety climate and compliance with COVID-19 precautions. Pearson Correlation, Simple Regression, t- test, and ANOVA tests were used to evaluate the data. There was not a significant difference between perceptions of safety climate and employees' age, gender, marital status, educational status, and working time ($p>0.05$). The department in which the employees worked indicated a significant difference on the perception of the safety climate ($p<0.05$). There is a weak, positive correlation between employees' perception of the safety climate and compliance with COVID-19 measures ($p<0.001$). The perception of a safety climate explains 7.6% of the variance in compliance with COVID-19 measures. The results show that COVID-19 should be accepted as an important part of occupational safety and that the necessary regulation and practices should be given importance for the prevention of infection. Planning the occupational health and safety practices specific to the departments of the employees and to ensure the participation of the employees is recommended. The relationship between the safety climate and compliance with COVID-19 measures should be also investigated in different working groups.

Science Code : 1032.05
Key Words : COVID-19 pandemic, Occupational safety, Safety climate
Page Number : 50
Supervisor : Prof. Dr. Yeter KİTİŞ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans hayatımın başından itibaren benimle değerli bilgi ve tecrübelerini paylaşan, beni her zaman destekleyen, yardımcı olan, yol gösteren, motive eden ve onun öğrencisi olduğum için kendimi çok şanslı hissettiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yeter Kitiş'e

Eğitim hayatımın başından beri beni bir gün olsun yalnız bırakmayan ve her anlamda destekleyen canım aileme, dualarıyla hep yanımda olan anneanneme,

Tez döneminde manevi desteğini esirgemeyen Muhammet KORKMAZ'a,

Araştırma yaptığım fabrikada bana destek veren kıymetli Erdoğan ŞEREMET'e, Hacer ÖZKAN'a , Onur YÜKSEL'e

Araştırmama katılan tüm katılımcılara,

En içten teşekkürlerimi sunarım.

Pelit DÜNDAR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Güvenlik İklimi	5
2.2. Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanımı	6
2.3. COVID-19 Virüsünden Korunma Davranışları	7
2.4. Pandemide İş Sağlığı Hemşireliği.....	7
3. GEREÇ VE YÖNTEM	9
3.1. Araştırmanın Şekli	9
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman.....	9
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	9
3.4. Veri Toplama Araçları	9
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	9
3.4.2. Güvenlik İklimi Ölçeği	10
3.4.3. COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği	10
3.5. Verilerin Toplanması	11
3.6. Verilerin Analizi.....	11
3.7. Araştırmaların Etik Boyutu	12
4. BULGULAR	13

	Sayfa
5. TARTIŞMA	21
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	27
6.1. Sonuç.....	27
6.2. Öneri.....	28
KAYNAKLAR	29
EKLER.....	39
EK-1. Kişisel Bilgiler Formu	40
EK-2. Güvenlik İklimi Ölçeği.....	43
EK-3. COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği	44
EK-4. Etik Komisyon İzni.....	45
EK-5. Ölçeklerin Kullanım İzni.....	48
EK-6. Kurum İzni.....	49
ÖZGEÇMİŞ	50

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. İşçilerin sosyodemografik özellikleri (n=603)	13
Çizelge 4.2. COVID-19'a yönelik sorulan bazı sorular (n=603).....	15
Çizelge 4.3. Güvenlik İklimi ve COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı (n=603)	17
Çizelge 4.4. İşçilerin Güvenlik İklimi Algısı Ölçek puanlarının bazı sosyodemografik değişkenlere göre dağılımı (n=603).....	18
Çizelge 4.5. Güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyum ilişkisi	19
Çizelge 4.6. Güvenlik iklimi ve COVID-19 önlemlerine uyum ölçekleri basit regresyon analizi sonuçları	20

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu araştırmada kullanılan bazı kısaltma ve semboller, açıklamaları ile birlikte aşağıda verilmiştir.

Simgeler

Açıklamalar

\bar{x}

Ortalama

%

Yüzde

Ss

Standart Sapma

n

Sayı

Kisaltmalar

Açıklamalar

COVID-19

Koronavirüs Hastalığı-2019

COVÖ

COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği

GA

Güven Aralığı

GİAÖ

Güvenlik İklimi Algısı Ölçeği

İAGE

İş Arkadaşları ve Güvenlik Eğitimleri

İSGGM

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

KKE

Kişisel Koruyucu Ekipman

sd

Serbestlik Derecesi

YBAK

Yönetimin Bakış Açısı ve Kurallar

1. GİRİŞ

Güvenlik, “toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, insanların korkusuzca yaşayabilmesi durumu; emniyet” şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022). İnsanların yaşamlarının önemli bir kısmını geçirdikleri ortamında, kendilerini güvende hissetmeleri iş üretkenliği ve memnuniyeti için önemlidir. İş güvenliği, iş ortamlarında meydana gelen kazaları ve çalışanların görebileceği bedensel ve ruhsal zararı azaltmak için gereken önlemlerin alınması ve üretimin verimliliğinin artırılması amacıyla yapılan sistemli çalışmaları içerir (İri, 2007; Yücel, 2007). İşverenler, güvenli iş yerleri oluşturmak için kanun ve yönetmelikleri temel alarak çalışanlarının meslek hastalıkları ve iş kazalarından korunmasına yönelik önlemleri uygulamaya koymakla sorumludur (Dejoy, 1985; Demirbilek ve Çakır, 2008).

İş güvenliği ile ilgili bir kavram olan güvenlik iklimi, çalışma ortamında güvenliğe dair genel tutum, kanaat, algı ve davranışlar sonucu meydana gelen atmosfer olarak tanımlanmaktadır (Hofmann, Burke ve Zohar, 2017). İş yerinde güvenlik iklimi yüksekse o işyerinde çalışanların ve yöneticilerin iş güvenliğine yönelik politikalara, prosedürlere ve işleyişe yönelik algıları ve sürece katılımlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Neal ve Griffin, 2006; Keren ve diğerleri, 2009; Schneider, Ehrhart ve Macey, 2013). Güvenlik iklimi yüksek olan iş yerlerinde çalışanların daha az iş kazası geçirdiği de bildirilmektedir (Griffin ve Neal, 2000; Clarke, 2006; Probst ve Estrada, 2010; Zhu ve diğerleri, 2010; Smith ve DeJoy, 2012). Örneğin; Alkış ve Taşpınar’ın (2012) metal üretim sektöründe çalışan bireyler ile yapmış olduğu araştırmada, çalışan bireylerin güvenlik iklimi düzeyleri ile iş güvenliği arasında pozitif yönlü bir ilişki saptamıştır.

Güvenlik iklimi bireysel bir algı olarak ölçülmektedir (Zohar ve Polachek, 2014; Ceyhun, 2014). Güvenlik iklimi çalışılan ortamla ilgili bireye özgü bir algıdır (Özdemir, Erdem ve Kalkın, 2016). Güvenlik iklimini değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçekler bireylerin öznel algısını ölçmektedir (Türen ve diğerleri, 2014). İşyerlerinde çalışanlar arasında güvenlik iklimi algısının yüksek olması, iş güvenliğine uyumun ve güvenli davranış sergileme eğiliminin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Harsini ve Ghofranipour, 2016). Yapılan çalışmalar güvenlik iklimi algısının eğitim durumu, cinsiyet, meslekte çalışma tecrübesi, iş yerindeki pozisyonlar ve çevresel koşullara göre değiştiğini göstermektedir. Cinsiyet ile ilişkisi açısından bakıldığında kadınlarda güvenlik iklimi

algısının daha yüksek olduğunu gösteren çalışma sonucunun (Yavuz ve Doğan, 2020) yanı sıra erkeklerde güvenlik iklimi algısının daha yüksek olduğunu gösteren çalışma sonucu da (Şantaş ve arkadaşları, 2018) bulunmaktadır. Gyekye ve Salminen (2009), yüksek eğitim seviyesine sahip çalışanların güvenlik iklimi düzeylerinin daha yüksek olduğu ve iş kazası geçirme oranının ise en düşük olduğunu saptamıştır. Bergheim ve diğerleri (2015), gemi çalışanları ile yaptıkları çalışmada kaptan ve mühendislerden oluşan memurların güvenlik iklimi algısının diğer mürettebat üyelerine (teknik ekip, öğrenciler vb.) göre daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Çakmak ve Tatlı'nın (2017) yapmış olduğu çalışmada, güvenlik iklimi düzeyleri ile mesleki tecrübeleri ve güvenli davranış sergileme arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tüm dünyayı sarsan ve hala devam eden COVID-19 pandemisi, yaşamın her alanını etkilediği gibi iş güvenliğini de etkilemiştir. Tüm dünya da kapanmaların olduğu yoğun pandemi döneminde bile sanayi iş kollarında işçiler çalışmaya devam etmiştir. İşçiler COVID-19 dan en fazla etkilenen grupların başında gelmektedir (Kara, 2020; Aytun ve Özgüzel, 2020; Saliel, 2020; Özkan, 2021; Burstrom ve diğerleri, 2020; Balcı ve Çetin, 2020; Korkmaz, 2020). ABD verilerine göre işçilerin yüzde 30'undan azı uzaktan çalışabilmekte ve bu sayı ırk, eğitim durumu gibi belirleyicilere göre farklılık gösterebilmektedir (Patel ve diğerleri, 2020). İşçiler hastalığı geçirme ve yayma riskinin yanında ekonomik açıdan işten çıkarılma, ücretsiz izne çıkarılma gibi zorluklar yaşamaktadırlar (Blundeell, Dias ve Joyce, 2020; Kocabaş, 2020).

Üretim sektöründe yakın mesafede ve uzun süreli çalışma nedeniyle virüs yayılımını önlemede bireysel önlemlere (maske kullanma, mesafeyi koruma, el hijyeni) daha sıkı uymak ve çalışma saatleri boyunca sürdürmek önem arz etmektedir (T.C Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Platformu, 2022). Virüs bulaşmasını önlemek için gerekli davranışsal önlemlerin alınmadığı durumda hastalığın yayılması ile çalışanların sağlığı zarar görecektir ve aynı zamanda üretimin aksaması ile ekonomik zarar ortaya çıkacaktır (Kocaman ve diğerleri, 2021). Çalışanlar da 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda da belirtildiği gibi iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür. Buna göre işin yürütüm koşullarına uygun güvenlik önlemlerine uymanın yanı sıra COVID-19'a

yönelik kişisel koruyucuları kullanımı ve aşılama da çalışanın kendi sağlığına ve iş arkadaşlarının sağlık ve güvenliğine yönelik sorumluluğu olarak değerlendirilebilir.

27910 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hemşirelik Yönetmeliğinde de belirtildiği üzere, iş sağlığı hemşiresi “iş sağlığı ve iş güvenliği bilincinin geliştirilmesi konusunda ilgili birimlerle iş birliği halinde çalışmalar yapar”. İş sağlığı güvenliği (İSG) ekibinin önemli bir üyesi olan hemşirenin çalışan sağlığının korunması geliştirilmesine yönelik sorumlulukları kapsamında iş yerinde virüs yayılımını önlemeye yönelik girişimlerde bulunması gerektiği açıktır. İş yerinde virüse maruziyeti ve hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla işveren, İSG ekibi ve çalışanların ortak şekilde hareket etmesi hastalığın yayılmasını önleme açısından önemlidir. Aynı zamanda iş sağlığı hemşiresi, çalışanların pandemi ile ilgili olarak yanlış kaynaklardan bilgilенmesinin önüne geçmek için güvenilir ve doğru kaynaklara ulaşma ve çalışanları bilgilendirme konusunda da elverişli bir görevde bulunmaktadır (Yıldızdal ve diğerleri, 2021).

Tekstil sektöründe işçilerin sağlığını olumsuz etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. İşçilerin kullandıkları makinelerdeki hareketli aksamlar, gürültü, kimyasal, pamuk ve elyaf tozları bu risklerdendir (Değirmenci ve Bozkurt, 2018). Tekstil sanayinin bazı atölyelerinde çok sayıda işçi yakın mesafede çalışmaktadır. Bu durum COVID-19 bulaş riskini artırmaktadır. Literatürde güvenlik ikliminin çalışanların güvenli davranışları ve iş kazaları ile ilişkisinden yola çıkılarak çalışanların güvenlik iklimi algısı ile COVID-19'a yönelik önlemlere uyum arasında ilişki olabileceği düşünülmüştür. Literatürde güvenlik iklimi ile ilgili pek çok çalışma olmasına rağmen COVID-19 virüsüne yönelik korunma önlemlerine uyum ile güvenlik iklimi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu ilişkinin araştırılmasına karar verilmiştir. Planlanan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tekstil işçilerinin seçilme nedeni ise, çok sayıda işçiye ulaşma olanağı olması ve tekstil sektöründe diğer sektörlerden farklı olarak önemli sayıda kadın işçi çalışıyor olmasıdır.

Bu çalışma, Bursa İnegöl'de bir tekstil fabrikasının üç atölyesinde çalışanlarda güvenlik iklimi algısı ve COVID-19'a yönelik kişisel önlemlere uyum arasında ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırma soruları

1. Çalışanların güvenlik iklimi algıları ile sosyodemografik özellikleri arasında ilişki var mıdır?
2. Çalışanların güvenlik iklimi algıları ile COVID-19 önlemlerine uyumları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırmanın birkaç sınırlılığı bulunmaktadır. Sınırlıklardan biri verilerin pandemide kısıtlamaların ortadan kalktığı normal hayata geçiş sürecinden sonra toplanmış olmasıdır. COVID-19 önlemlerine uyum puanları pandeminin erken dönemlerini yansıtmayabilir, farklı çıkmış olabilir. Diğer bir sınırlılık ise araştırma bir ilde ve bir fabrikadaki işçiler ile yapılmış olmasıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Güvenlik İklimi

Güvenlik iklimi, yönetimin ve iş arkadaşlarının, iş güvenliğine dair genel tutumunu, kanaatini, algı ve davranışlarını ifade etmektedir (Zohar ve Polachek, 2014; Ceyhun, 2014; Türen ve diğerleri, 2014). Güvenlik iklimini konu alan araştırmaların temeli 1980'lere dayanmaktadır. Güvenlik iklimi kavramı ilk kez Dov Zohar 'organizasyon güvenliğinin çalışanlar tarafından algılanması' olarak literatüre geçmiştir ve İsrail'de bulunan 20 endüstri kuruluşunda, 40 maddelik bir örgüt iklim ölçeği oluşturmuştur (Zohar, 1980). Güvenlik iklimi, iş yerlerinde üretkenliğin yanı sıra iş güvenliğinin de önemli ve öncelikli olduğunu savunur (Hofmann, Burke ve Zohar, 2017). Literatürde, güvenlik iklimine yönelik tanımlamada ortak bir paydada buluşulmamış olsa da güvenlik ikliminin özünde temel ortak bir olgu mevcuttur. Buna göre güvenlik iklimi kavramında, bireylerin durumları nasıl algıladıkları, nasıl tepki verdikleri, nasıl ilettikleri önemlidir (Özdemir, Erdem ve Kalkın, 2016). İşyerlerinde güvenlik iklimi düzeyinin yüksekliği, iş güvenliğine uyum ve riskli durumlara yönelik olumsuz durumu azaltma bakımından bir göstergedir. Güvenlik iklimi, nitel ve nicel olarak iki farklı yöntem ile ölçülür. Nitel ölçüm esnasında bireylere anket yoluyla ulaşılır ve veriler toplanır. Nicel ölçümde ise bireyler ile yapılan görüşmeler ve gözlemler kullanılır (Oluk ve Karakoç, 2021). Güvenlik iklimi düzeylerini ölçerken yaklaşımlarına göre üçe ayırarak araştırma yapılmaktadır. Bunlardan ilki tutumsal yaklaşımdır. Çalışanların güvenlik ile ilgili davranış tutumları baza alınırken çalışma çevre koşulları ve bu koşullara uyumları incelenir. İkinci yaklaşım türü algısal yaklaşımdır. Çalışanların güvenliğe yönelik örgütsel veya bireysel prosedür, kural ve uygulamalara yönelik algılarını içerir. Üçüncü yaklaşım olan karışık yaklaşımda ise bireylerin işleri ile ilgili davranış, tutum algılarını inceleyen yaklaşım türüdür (Clarke, 2010).

Güvenlik iklimi düzeyinin yüksek olmasının işletmelere üretkenliğin artması, iş kazasının az olması, iş gücü kaybının azalması ve dolayısıyla insan sağlığının korunması gibi pek çok faydası bulunmaktadır. Güvenlik iklimi kavramı, doğrudan kişilerin güvenli davranışını veya güvenlik performansını etkilemektedir. Çalışanların ve işverenlerin güvenlik iklimine yönelik olumlu algısının olduğu iş yerlerinde, daha az iş kazalarının meydana geldiği ve bu iş kazalarını raporlarken daha kolay raporladıkları gözlemlenmiştir (Yorulmaz, Büyük ve Birgün, 2016; Zhu ve diğerleri, 2010). Hwang ve arkadaşları (2019) hemşireler ile yapmış

olduğu çalışmada, hasta güvenliğine yönelik birey merkezli bakıma bireyleri dahil eden hemşirelerin ekip çalışması ve güvenlik iklimi algılarının daha yüksek puanlara sahip olduğunu saptamıştır.

2.2. Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanımı

Bireylerin iş ile ilgili güvenli davranış sergilemesine, riskleri bilmesi buna yönelik önlemler alması, kendisini ve çevresindekileri riskli durumlardan sakınması ve kişisel koruyucu ekipmanları kullanması şeklinde örnekler verebiliriz. Kişisel koruyucu ekipmanlar, “tasarımcı tarafından ani olarak ortaya çıkabilecek tehlikeleri, kullanıcının zamanında fark edemeyeceği düşünülen durumlarda ve hayati tehlike oluşturarak, sağlığa ciddi şekilde ve geriye dönüşü mümkün olmayacak derecede zarar verebilecek risklere karşı koruma donanımlardır.” (İSGGM, 2018). Kişisel koruyucu ekipmanlara, koruyucu giysiler, el koruyucu donanımlar (işe özel eldiven vb.), baş koruyucu donanımlar (kask vb.), ayak bacak koruyucu donanımları göz ve yüz koruyucu donanımlar (yüz maskesi vb.), yüksekten düşmeye karşı koruyucu donanımlar, işitsel koruyucular örnek verilebilir. Bu ekipmanlar iş kollarına göre, bireylerin sağlığını olumsuz etkileyecek riskler göz önünde bulundurularak kullanılır (cal,2020).

6331 sayılı kanuna göre, çalışanları iş güvenliğine yönelik kendilerine temin edilen kişisel koruyucu ekipmanları uygun şekilde kullanmalı ve muhafaza etmelidir. Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmeliğinin 8. maddesine göre, koruyucu ekipmanda oluşabilen hata veya arızalar bildirilmeli, kontrolleri yapıldıktan sonra kullanıma uygun hale gelmelidir. İş kazası riskinin yüksek olduğu yerlerde güvenli davranışları ve KKE (kişisel koruyucu ekipman) kullanımı artmaktadır. Örneğin Hasanhanoğlu’nun yapmış olduğu çalışmaya (2020), demir madenin yer altında ve yer üstünde çalışan bireyler katılmıştır. Çalışmada yerin altında görev yapan bireylerin KKE kullanım oranı %100 iken yer üstünde alışanlarınki %87’dir. Oranların ykseklieği, ilgili kurumdaki iş güvenliği eğitimlere, yönetimdeki kararlılık ve denetimlerin etkinliğine bağlanmıştır.

2.3. COVID-19 Virüsünden Korunma Davranışları

Bu başlığı açıklamadan önce COVID-19 virüsünden kısaca bahsetmekte fayda var. 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinin deniz ürünleri satan pazarında sebebi bilinmeyen bir zatürre salgını ortaya çıkmıştır (Wu ve diğerleri, 2020). Salgına neden olan virüs SARS-COV-2, “Koronavirüs Hastalığı-2019 (COVID-19)” şeklinde isimlendirilmiştir. Ülkemizde ilk COVID-19 vakası 11 Mart 2020’de belirlenmiş ve halka duyurulmuştur (Sağlık Bakanlığı, 2020b; Balcı ve Çetin, 2020). Borges do Nascimento ve arkadaşları (2020) tarafından hastalar ile yapılan metaanaliz çalışmasında (n=59.254), hastalıkla ilişkili en yaygın belirtiler; ateş (%82, n=4410), öksürük (%61, n=3985), kas ağrıları veya yorgunluk (%36, n=3778), nefes darlığı (%26, n=3700), baş ağrısı (%12, n=3598), boğaz ağrısı (%10, n=1387) ve gastrointestinal semptomlar (%9, n=1744) olarak saptanmıştır. Salgının solunum yoluyla bulaştığı bilindiğinden, virüsün yayılımını önlemek adına çeşitli önlemler getirilmiştir. Temel önlemlerin arasında temaslı veya enfekte bireylerin izlenmesi, maske, mesafe, hijyen, aşılama gibi durumlar sayılabilir (Hale ve diğerleri, 2020). Pandemi ile birlikte bireylerin çoğunluğu kalabalığa gitmeyi tercih etmemekte, maske kullanmakta, el hijyenine dikkat etmekte, temizliğe önem vermektedir (Zhong ve diğerleri, 2020; Rahman ve Sathi, 2020; Ssebuufu ve diğerleri, 2020). COVID-19 virüsünden korunma davranışlarının kadınlarda erkeklere göre daha yüksektir. Bunun yanı sıra yüksek gelire sahip olma, ileri yaşa sahip olma gibi faktörler de korunma davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir (Ferdous ve diğerleri, 2020).

2.4. Pandemide İş Sağlığı Hemşireliği

Ülkemizde Halk sağlığı hemşireliğinin bir alt dalı olarak tanımlanmış olan iş sağlığı hemşireliği alanında hizmet veren hemşirelerin çalışanların sağlık verilerini kaydetme, düzenli olarak sağlığını izleme, koruma ve yaşam kalitesini yükseltme, oluşabilecek hastalık ve sakatlıkları önleme, çalışma ortamını düzenleme, sağlık eğitimi verme sorumlulukları vardır (Kesgin ve Kubilay, 2014). İş yeri hemşiresi işveren ile iş birliği içerisinde COVID-19 virüsüne yönelik önlemlerin alınmasında ve değerlendirilmesinde aktif rol oynamalıdır (Yıldızdal ve diğerleri, 2021; Esen, 2020). Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan rehberde COVID-19’dan korunma için çalışma ortamının değerlendirilmesi, risklerin saptanması, güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı için koşulların iyileştirilmesini önermektedir (T.C Sağlık Bakanlığı, 2020b). Bu konuda çalışma ortamının ve yemekhane, kafe gibi ortak alanların

sosyal mesafeyi koruyacak şekilde yeniden düzenlenmesi, el hijyeninin önemini anlatan afişler ortak alana asılmalı, temasın fazla olduğu alanlar sık sık temizlenmesine vurgu yapılmaktadır (Esen, 2020; TC Sağlık Bakanlığı, 2020b). İş sağlığı hemşiresi çalışanların COVID-19 enfeksiyon belirti ve bulguları takip etmeli ve kaydetmelidir. Hastalık belirti ve bulgusu olduğunda çalışanları sağlık kuruluşuna yönlendirmelidir. Bununla birlikte tedavi altında olan çalışanların iş sağlığı hemşiresi tarafından evden takibinin yapılması gerekir (Yıldızdal ve diğerleri, 2021; Maurer ve Smith, 2014). İş sağlığı hemşiresi çalışanları COVID-19 hastalığının belirti ve bulguları, virüs bulaşma yollarını, koruyucu ekipmanların doğru kullanımı, aşılanma, hijyen gibi konularda doğru ve güncel kaynakları kullanarak bilgilendirmeli ve danışmanlık hizmeti yürütmelidir. Bu konularda çalışanları bilgilendirerek salgın hakkında yanlış bilginin ve hastalığın yayılmasını önlemede kilit rol oynamaktadırlar (Esen, 2020; Wen ve diğerleri, 2020).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Şekli

Bu araştırma tanımlayıcı yöntemle yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, verileri 15 Mart-15 Nisan 2022 tarihleri arasında Bursa'da İnegöl'de bulunan bir tekstil fabrikasının üç işletmesinde toplanmıştır. Fabrikanın üç ayrı yerleşkesi bulunmaktadır. Yerleşkelerde üçer farklı atölye bulunmaktadır. Bunlar depo sevkiyat, iplik ve hazırlama birimidir. İş yeri güvenlik birimini risk değerlendirmesine göre en düşük risk barındıran atölye depo sevkiyat atölyesi, en yüksek risk barındıran atölye ise hazırlama atölyesidir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 760 işçi oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş, tüm çalışanlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmayı kabul eden 618 işçinin verileri değerlendirilmiş bunlardan 15'i uç değer analizi ile veri setinden çıkarılmış istatistiksel analizler 603 anketin verileri üzerinden yapılmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri: Araştırmanın yürütüldüğü işletmelerde işçi statüsünde çalışanların tamamı, herhangi bir kriter aranmaksızın araştırmaya alınmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Veriler "Kişisel Bilgi Formu" (EK-1), "Güvenlik İklimi Ölçeği" (EK-2) ve "COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği" (EK-3) ile toplanmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu formda bireylerin sosyodemografik özellikleri ve COVID-19'a yönelik aşılama, ulaşım durumu, hastalığı geçirme, sigara kullanım durumu, pandemi ile birlikte iş ile ilgili kaygı durumu vd. olmak üzere 22 soru bulunmaktadır (Tekkurşun Demir, Cicioğlu ve İlhan, 2020).

3.4.2. Güvenlik İklimi Ölçeği

Choudhry, Fang ve Lingard (2009) tarafından geliştirilen ve Türen ve arkadaşları (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan Güvenlik İklimi Ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik çalışması sağlık çalışanları ve elektronik sektörü çalışanları olmak üzere iki ayrı örnekleme çalışılmıştır. Ölçek 14 maddeden oluşmaktadır ve ters kodlu ifade bulunmamaktadır. Ölçek, “Kesinlikle Katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Kararsızım” (3), “Katılıyorum” (4) ve “Kesinlikle Katılıyorum” (5) şeklinde beşli likert tipte ölçeklendirme soruları içermektedir. Ölçeğin iki alt faktörü bulunmaktadır. Yönetimin bakış açısı ve kurallar (YBAK) faktörü 10 sorudan, iş arkadaşları ve eğitim (İAGE) faktörü dört sorudan oluşmaktadır. YBAK faktörü, yöneticiler tarafından iş güvenliği ile ilgili koyulan kurallar, uygulamalar ve denetimler hakkındaki çalışanların düşüncelerini içermektedir. İAGE faktörü ise çalışanların mesai arkadaşlarının iş güvenliği ile ilgili ne düşündüğü, iş güvenliği ile ilgili eğitimler hakkındaki düşüncelerini içermektedir. Ölçekten alınan puan ile güvenlik iklimi algısı doğru orantılıdır. Ölçekten alınacak en çok puan 70, en az puan ise 14’tür. Ölçekten elde edilen puan madde sayısına (14 madde) bölünerek maksimum 5 puan üzerinden değerlendirme yapılmaktadır (Özdemir, Erdem ve Kalkın, 2016; Eryılmaz, Dirik ve Odabaşoğlu, 2019). Kişinin ölçekten aldığı puan yüksek olduğunda güvenlik iklimi algısının yüksek olduğunu gösterirken, güvenlik iklimi ölçek puanının düşük olması güvenlik iklimi algısının da düşük olduğunu göstermektedir. Türen ve arkadaşlarının (2014) yapmış olduğu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach Alfa katsayısı incelendiğinde; birinci örneklem için 0,932, ikinci örneklem için 0,915 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ölçek ve faktörlerinin cronbach alfa katsayısı; YBAK için 0,939, İAGE için 0,820, Güvenlik İklimi Ölçeği için 0,944 olarak hesaplanmıştır.

3.4.3. COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği

Türkmen ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen ölçek 18 yaş üstü 369 bireye uygulanmıştır. Ölçek 7 maddeden oluşmaktadır, alt faktör ve ters kodlu ifade bulunmamaktadır. Ölçek 5’li Likert tipi (hiçbir zaman-her zaman) olarak tasarlanmıştır. Ortalamalar; “1,00-1,79=çok düşük, 1,80-2,59= düşük, 2,60-3,39= orta, 3,40-4,19= yüksek ve 4,20-5,00= çok yüksek” olmak üzere beş düzeyde değerlendirilmiştir. Kişinin ölçekten yüksek puan alması COVID-19 önlemlerine yönelik uyumunun yüksek olduğunu, ölçekten düşük puan alması ise COVID-19 önlemlerine yönelik uyumunun düşük olduğunu

göstermektedir. Türkmen ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada ölçeğin toplam Cronbach Alfa katsayısının 0,898 olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada Cronbach Alfa katsayısı COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği için 0,861 olarak hesaplanmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Fabrikada çalışan tüm işçilerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden kişiler toplantı salonlarında gruplar halinde toplanarak veri toplama formları kendilerine araştırmacı tarafından dağıtılmış ve doldurmaları beklenerek geri toplanmıştır. Veriler öz bildirim dayalıdır. Uygulama öncesi veri toplama formları için 10 kişilik bir katılımcı grubu ile ön uygulama yapılmıştır ve veri setine bu bilgiler dahil edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiksel analizleri için IBM SPSS 20 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Verilerin analizi yapılmadan önce uç değer analizi yapılmıştır. 15 katılımcının verileri uç değer oluşturduğu için veri setine dahil edilmemiştir. Sosyodemografik bilgi formundan elde edilen tanımlayıcı veriler; frekans ve yüzdelik olarak verilmiştir. Araştırma verilerinin sayısal ve oransal dağılımları sunulmuştur. Skewness ve Kurtosis değerlerinin $\pm 1,500$ aralığında olma kriteri dikkate alınarak veri seti normal varsayılarak analize devam edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bağımsız iki grup için t testi ve ikiden fazla grup için tek yönlü varyans (one way ANOVA) analiz yöntemleri ile katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve güvenlik iklimi algısı arasındaki fark incelenmiştir. Verilerin Levene testine göre homojenliği dikkate alınarak analizi yapılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı fark görüldüğünde Post-Hoc (scheffe) testi ile aralarında farkın kaynağı belirlenmiştir. Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ve basit regresyon yöntemi kullanılarak güvenlik iklimi algısı ile COVID- 19 önlemlerine uyum arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

3.7. Araştırmaların Etik Boyutu

Araştırmanın uygulaması başlamadan Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 10.03.2022 tarihli ve E-14574941-199-311295 sayılı etik komisyon onayı alınmıştır (EK-4).Araştırmada kullanılan Güvenlik iklimi Ölçeği için Araştırmacı Ufuk Türemen'den,COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği için Araştırmacı İbrahim Türkmen'den e-mail aracılığı ilşe izin alınmıştır (EK-5). Araştırmanın uygulanmadan önce araştırmanın yapılacağı tekstil fabrikasından kurum izni alınmıştır (EK-6). Araştırmaya katılan işçilerden bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde; işçilerin güvenlik iklimi algısı ve COVID-19'a yönelik kişisel önlemlere uyum arasında ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen bulgular ve çizelgeler yer almaktadır.

Çizelge 4.1. İşçilerin sosyodemografik özellikleri (n=603)

	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Erkek	235	39,0
Kadın	368	61,0
Yaş		
18-25	96	15,9
26-35	209	34,7
36-45	212	35,1
46-55	73	12,1
56-65	13	2,2
Medeni Durum		
Evli	442	73,3
Bekar	161	26,7
Öğrenim Durumu		
İlköğretim/Ortaöğretim	239	39,6
Lise	325	53,9
Üniversite ve Üzeri	39	6,5
Algılanan Gelir Durumu		
Gelir Giderden Az	477	79,10
Gelir Gidere Denk	104	17,25
Gelir Giderden Fazla	22	3,65
Meslekteki Süre		
1 yıldan az	94	15,6
1-5 yıl	179	29,7
6 yıl ve üzeri	330	54,7
İş yerindeki Çalıştığı Süre		
1 yıldan az	128	21,2
1-5 yıl	191	31,7
6 yıl ve üzeri	284	47,1
Çalıştığı bölüm		
Hazırlama	173	28,69
İplik	376	62,35
Depo-Sevkiyat	54	8,96
Çalıştığı yerleşke		
Göl yerleşkesi	231	38,3
Yenice yerleşkesi	177	29,4
Organize yerleşkesi	195	32,3

Çizelge 4.1. (devam) İşçilerin sosyodemografik özellikleri (n=603)

	Sayı	Yüzde
İş yerine ulaşım		
Kurum servisi ile	515	85,4
Toplu taşıma ile	56	9,3
Kişisel araç ile	32	5,3
Sigara kullanım durumu		
Sigara kullananlar	115	25,7
Sigara kullanmayanlar	448	74,3
Alkol kullanım durumu		
Alkol kullananlar	34	5,6
Alkol kullanmayanlar	569	94,4

Araştırmaya katılan işçilerin %39'u erkek, %61'i kadındır. Yaş aralığı incelendiğinde 18-25 yaş aralığında %15,9, 26-35 yaş aralığında %34,7, 36-45 yaş aralığında %35,1, 46-55 yaş aralığında %12,1 56 yaş ve üzeri %2,2 işçi bulunmaktadır. Araştırmaya katılan işçilerin %73,3'ü evlidir. İşçilerin %39,6'sı ilköğretim-ortaöğretim, %53,9 lise, %6,5 üniversite mezunudur. İşçilerin %79,1'i gelirinin giderden az olduğunu belirtmiştir. İşçilerin mesleki süreleri incelendiğinde %54,7'sinin 6 yıl ve üzeri olduğu görülmüştür. İşçilerin çalışmayı yaptığımız kurumdaki çalışma sürelerine bakıldığında %47,1'nin 6 yıl ve üzeri olduğu saptanmıştır. İşçilerin çalıştıkları alan hazırlama, iplik, depo- sevkiyat olarak üçe ayrılmıştır. İşçilerin %28,69'u hazırlama, %62,35'i iplik, %8,96'sı depo-sevkiyat bölümünde çalışmaktadır. %38,3'ü Göl işletmesinde, %29,4'ü Yenice işletmesinde %32,3'ü Organize işletmesinde çalışmaktadır. İşçilerin %85,4'ü kurum servisiyle, %9,3'ü toplu taşımayla, %5,3'ü kişisel araçları ile iş yerine ulaşımını sağlamaktadır. İşçilerin %74,3'ü sigara, %94,4'ü ise alkol kullanmadığı saptanmıştır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.2. COVID-19'a yönelik sorulan bazı sorular (n=603)

	Sayı	Yüzde
COVID-19 geçirme durumu		
Evet	198	32,8
Hayır	405	67,2
COVID-19 e karşı aşılama durumu		
Evet	531	88,1
Hayır	72	11,9
Aşılama dozu		
Aşı olmayan	72	11,9
1 doz aşı olan	45	7,5
2 doz aşı olan	361	59,9
3 doz aşı olan	125	20,7
Aşı yaptırmama nedenleri (n=128)		
Aşının salgın hastalıklara karşı etkili olmadığını düşünme	60	46,88
COVID-19'un biyolojik silah olduğunu düşünme	36	28,12
COVID-19'un laboratuvar ortamında yapay olarak üretildiğini düşünme	32	25
El dezenfektanı, su, sabun gibi ürünlerin teminini yeterli bulma		
Evet	548	90,9
Hayır	26	4,3
Kararsızım	29	4,8
İş yerindeki COVID-19'a yönelik önlemleri yeterli bulma		
Evet	481	79,77
Hayır	51	8,46
Kararsızım	71	11,77
Pandemi süreciyle birlikte işten çıkarılma korkusu yaşama		
Evet	265	43,9
Hayır	305	50,6
Kararsızım	33	5,5
COVID-19 hastalığına yakalanma korkusu yaşama		
Evet	437	72,47
Hayır	133	22,06
Kararsızım	33	5,47
Pandemi ile birlikte maddi açıdan geçinememe korkusu yaşama		
Evet	434	72,0
Hayır	134	22,2
Kararsızım	35	5,8
COVID-19 hastalığını sevdiklerine taşıma korkusu yaşama durumu		
Evet	540	89,6
Hayır	49	8,1
Kararsızım	14	2,3
Pandemi ile birlikte sosyal çevre ile fiziksel teması sınırlandırma durumu		
Evet	519	86,1
Hayır	53	8,8
Kararsızım	31	5,1
Pandemi ile birlikte hastaneye gitmekten kaçınma durumu		
Evet	395	65,5
Hayır	178	29,5
Kararsızım	30	5,0

İşçilerin COVID-19 sürecine ilişkin sorulan bazı soruların yanıtları Çizelge 4.2’de verilmiştir. İşçilerin %67,2’si COVID-19 hastalığı geçirmemiş iken %32,8’i COVID-19 hastalığı geçirmiştir. İşçilerin %11,9’u COVID-19 aşısı yaptırmamıştır. Bununla ilgili nedenler öğrenilmeye çalışılmıştır. Aşı yaptırmama sebeplerinin başında (%46,88) aşının salgın hastalıklara karşı etkili olmadığını düşünme gelmektedir. Diğer nedenler COVID-19’un biyolojik silah olduğuna inanma (%28,12) ve COVID-19’un laboratuvar ortamında yapay olarak üretildiğine inanma (%25) dır. İş yerinde bulunan el dezenfektanı, su, sabun gibi ürünlerin teminini %90,9’u yeterli bulduğunu belirtmiştir. İş yerinde COVID-19’a yönelik önlemleri %79,77’si yeterli buluyorken %8,46’sı yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Pandemi süreciyle birlikte işten çıkarılma korkusu yaşayan işçilerin oranı %43,9, yaşamadığını belirten işçilerin oranı %50,6’dır. Katılımcıların %5,5’i ise bu konuda kararsız kalmışlardır. İşçilerin %72,47’sinin iş ortamında COVID’e yakalanma korkusu yaşadığı saptanmıştır. Pandemi hayatımıza birlikte ile birlikte işçilerin %72’sinin maddi açıdan geçinememe korkusu yaşadığı belirlenmiştir. İşçilerin %89,6’sının COVID-19 hastalığını sevdiklerine taşıma korkusu yaşadığı saptanmıştır. Pandemi süreciyle birlikte işçilerin %86,1’nin sosyal çevresi ile fiziksel teması sınırlandırdığı tespit edilmiştir. İşçilerin %65,5’inin pandeminin hayatımıza girmesiyle birlikte hastaneye gitmekten kaçındığı belirlenmiştir. Yapılan t test ile araştırmamıza katılan erkeklerin kadınlara göre daha fazla hastaneye gitmekten kaçındığı saptanmıştır (t =-2,91, p<0,05).

Çizelge 4.3. Güvenlik İklimi ve COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği puan ortalamalarının dağılımı (n=603)

	Ortalama±SS	Alınan Min-Max Değerler
Güvenlik İklimi Ölçeği	4,02±0,72	1,64;5
YBAK (1.Faktör)	4,0±0,78	1,4; 5
İAGE (2.Faktör)	4,08±0,72	1,5; 5
COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği	4.2±0,66	2; 5

Çizelge 4.3 ölçeklere ve faktörlerine ait bazı bilgileri içermektedir. Çizelgede görüldüğü gibi, Güvenlik iklimi ölçeğinin ortalaması 4,02±0,72 (min=1,64; max=5) olarak hesaplanmıştır. Güvenlik İklimi Algısı Ölçeği iki alt faktörden oluşmaktadır. YBAK ortalaması 4,0±0,78 (min=1,4; max=5) olarak hesaplanırken İAGE ortalaması 4,08±0,72 (min=1.5; max=5) olarak hesaplanmıştır. COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeğinin ortalaması 4,2±0,66 (min=2; max=5) olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.4. İşçilerin Güvenlik İklimi Algısı Ölçek puanlarının bazı sosyodemografik değişkenlere göre dağılımı (n=603)

Özellikler	Sayı	Ortalama±ss	GA%95	sd	istatistik	p
Cinsiyet						
Kadın	368	4,06±0,68	-0,03-0,21	447,8	t=1,479	0,07*
Erkek	235	3,96±0,78				
Medeni durum						
Evli	442	4,02±0,71	-0,12-0,13	601	t=0,119	0,45*
Bekar	161	4,01±0,76				
Yaş grubu						
18-25	96	4,04±0,71	3,9-4,19	4	F=1,03	0,39
26-35	209	4,01±0,73	3,91-4,11			
36-45	212	3,97±0,77	3,87-4,08			
46-55	73	4,12±0,57	3,99-4,26			
56-65	13	4,28±0,62	3,90-4,65			
Öğrenim durumu						
İlköğretim/ortaöğretim	239	4,10±0,69	4,01-4,18	2	F=2,31	0,1
Lise	325	3,98±0,73	3,90-4,06			
Üniversite ve üzeri	39	3,91±0,79	3,65-4,17			
Meslekteki Süresi						
1 yıldan az	94	4,07±0,73	3,92-4,22	2	F= 0,3	0,74
1-5 yıl	179	4,01±0,73	3,91-4,12			
6 yıl ve üzeri	330	4,01±0,71	3,93-4,09			
Çalıştığı Yerleşke						
Göl	173	3,98±0,77	3,88-4,08	2	F=0,62	0,541
Yenice	376	4,05±0,63	3,96-4,14			
Organize	54	4,04±0,74	3,94-4,15			
Katılımcıların Çalıştığı Atölye						
Hazırlama ¹	173	3,82±0,77	3,71-3,94	2	F=9,77	<0,01
İplik ²	376	4,08±0,68	4,01-4,15			3>2>1**
Depo-Sevkiyat ³	54	4,21±0,70	4,02-4,4			

GA= güven aralığı, sd=serbestlik derecesi, *tek uçlu p değeri, ** Scheffe testi

İşçilerin güvenlik iklimi algıları ile bazı değişkenler arasındaki ilişki Çizelge 4.4'te verilmiştir. Güvenlik iklimi algısı ile cinsiyet arasında ($t=1,479$, $p>0,05$, GA %95 [-03,.21]) ve medeni durum arasında ($t=0,119$, $p>0,05$, GA %95 [-.12,.13]) istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. İşçilerin yaş grupları ve güvenlik iklimi algısı puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1,03$, $p>0,05$). İşçilerin eğitim durumu ve güvenlik iklimi algısı puanları kıyaslandığında anlamlı bir fark yoktur ($F=2,31$, $p>0,05$). İşçilerin mesleki süreleri ile güvenlik iklimi algısı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F=0,3$, $p>0,05$). İşçilerin çalıştığı işletmeler ve güvenlik iklimi algısı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=0,62$, $p>0,05$). İşçilerin çalıştığı birimler ve güvenlik iklimi algısı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=9,77$, $p<0,01$). Yapılan Post Hoc Scheffé test analizine göre depo sevkiyat bölümünde çalışan işçilerin güvenlik iklimi algısı puanlarının diğer birimlere göre daha yüksek ve anlamlı olduğu saptanmıştır. İplik biriminde çalışan işçilerin ise hazırlama biriminde çalışan bireylere göre güvenlik iklimi algısı daha yüksektir.

Çizelge 4.5. Güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyum ilişkisi

	YBAK	İAGE	GİAÖ
İAGE	0,732**	1	
GİAÖ	0,981**	0,850**	1
COVÖ	0,249*	0,300*	0,278*

*YBAK: Yönetimin Bakış Açısı ve Kurallar Faktörü, İAGE: İş Arkadaşları ve Güvenlik Eğitimleri Faktörü, GİAÖ: Güvenlik İklimi Algısı Ölçeği, COVÖ: COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği *Zayıf düzeyde pozitif ilişki **Yüksek düzeyde pozitif ilişki*

İşçilerin Güvenlik İklimi Algısı ile COVID-19 önlemlerine uyumu arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi için Pearson korelasyon kat sayısına bakılmıştır (Çizelge 4.5). Yapılan Pearson momentler çarpımı korelasyon analizine göre, işçilerin güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyumu arasında zayıf, pozitif, anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0,278$, $p<0,001$). Yönetimin bakış açısı ve kurallar faktörü ile COVID-19 önlemlerine uyum arasında zayıf yönlü, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,249$, $p<0,001$). İş Arkadaşları ve Güvenlik Eğitimleri Faktörü ile COVID-19 önlemlerine uyum arasında pozitif ve anlamlı ancak zayıf bir ilişki vardır ($r=0,300$, $p<0,001$). Güvenlik İklimi Ölçeği ile ölçeğin alt faktörü olan YBAK ile pozitif, yüksek düzeyli ve anlamlı ilişkisi vardır ($r=0,981$, $p=0,001$). Güvenlik iklimi ölçeği ile ölçeğin diğer alt faktörü olan İAGE ile pozitif,

yüksek düzeyli ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r= 0,850$, $p< 0,001$). İki alt faktörün (YBAK-İAGE) kendileri aralarında ilişkisi incelediğinde pozitif, yüksek düzeyli ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0,850$, $p<0,001$).

Çizelge 4.6. Güvenlik iklimi ve COVID-19 önlemlerine uyum ölçekleri basit regresyon analizi sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	T	F	B	P	R	Adjusted R ²
COVID-19 önlemlerine uyum	Güvenlik iklimi algısı	7,09	50,27	0,254	<0,001	0,278	0,076

Basit regresyon analizi ile incelenen işçilerin güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyum arasındaki ilişki Çizelge 4.6'da verilmiştir. Yapılan basit regresyon analizi sonuçlarına göre işçilerin güvenlik iklimi algısı COVID-19 önlemlerine uyumunu yordamaktadır ($\beta=0,254$, $t=7,09$, $p<0,001$). Güvenlik iklimi algısı COVID-19 önlemlerine uyumdaki varyansın %7.6'sını açıklamaktadır (Adjusted R²=0,076).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde tekstil sektöründe çalışan işçilerde COVID-19'dan korunma önlemlerine uyum ile güvenlik iklimi algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmış olan çalışmadan elde edilen bulgular literatür bilgisi doğrultusunda tartışılmıştır.

İşçilerin güvenlik iklimi algısı puan ortalaması ($\bar{x}=4,02\pm 0,72$) olup, maksimum alınabilecek puana yakın olması nedeniyle yüksek olduğu değerlendirilmiştir (Çizelge 4.3). Koç (2016)'un inşaat çalışanlarında yaptığı çalışmada ($\bar{x}=3,35\pm 1,0$), Çalış ve Büyükakıncı (2021)'nin tekstil işçileriyle yaptığı çalışmada ($\bar{x}=3,46\pm 0,55$) ve Özdemir ve arkadaşlarının (2016) kamu çalışanları (n=451) ile yapmış olduğu çalışmada ($\bar{x}=3,35\pm 1,04$), güvenlik iklimi algısı puan ortalamaları mevcut çalışmadakinden daha düşük bulunmuştur. Yapılan iki çalışma pandemi döneminde güvenlik iklimi algısının yükseldiğini göstermiştir (Suharto ve Lestari,2021; Denning ve diğerleri, 2020). Mevcut çalışma da pandemi döneminde yapıldığı güvenlik algısı puanının diğer çalışmalarda saptanandan yüksek olması kurumların iş güvenliği uygulamalarındaki farklılıkların yanı sıra pandemi döneminde artan güvenlik uygulamaları ile ilişkilendirilebilir.

Güvenlik iklimi ölçeğinin iki alt faktöründen ilki olan yönetimin bakış açısı ve kurallar (YBAK) faktörü, yöneticiler tarafından iş sağlığına yönelik çeşitli kaynakların temini, iş güvenliği hususunda kurallar koyulması, kuralların uygulanabilirliğinin denetlenmesi ve iş yerindeki güvenli ortamın sürdürülebilirliği gibi konularda katılımcıların düşüncelerini içermektedir. Araştırma grubunun YBAK faktörü puan ortalaması ($\bar{x}=4,0\pm 0,78$) yüksek düzeydedir. Bu bulgu işçilerin yönetimin iş sağlığını önemseydiğine ve buna yönelik yeterli kurallar koyduklarına inandıklarını göstermektedir. Güvenlik ikliminin YBAK faktörü puan ortalaması Özdemir ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında ($\bar{x}=3,25\pm 1,1$) ve Yavuz ve Doğan (2020)'ın yapmış olduğu çalışmada ($\bar{x}=2,65\pm 0,96$) mevcut çalışmaya göre düşük bulunmuştur. Mevcut çalışmada YBAK puan ortalamasının daha yüksek bulunması işçilerin yönetimin iş sağlığını önemseydiğine yönelik algılarını gösterdiği için önemlidir. İşçilerin güvenlik ikliminin diğer faktörü olan İAGE'den aldıkları puan ortalaması ($\bar{x}=4,08\pm 0,72$) Eryılmaz ve arkadaşlarının (2019) askeri havacılık sektöründe çalışan bireylerle yapmış olduğu çalışmada ($\bar{x}=3,67\pm 0,79$) ve Yavuzel ve İpçioğlu'nun (2021) kamu üniversitesi çalışanlarıyla yapmış olduğu çalışmada elde edilen İAGE puan ortalamasına ($3,09\pm 0,75$) göre yüksektir. İAGE alt boyutu mesai arkadaşlarının iş güvenliği ile ilgili ne düşündüğü, iş

güvenliği ile ilgili eğitimler hakkındaki düşüncelerini içerdiği için yüksek bulunması güvenlik açısından olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Güvenlik iklimi algısı ile işçilerin sosyodemografik özellikleri, çalışma süresi ve birimi arasında ilişki araştırılmış (Çizelge 4.4.) ancak sosyodemografik değişkenler ile güvenlik iklimi algısı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). İlgili yazın incelendiğinde Yavuz ve Gür (2021) ve Aydın ve Harmancı Seren'in (2021) çalışmalarında da katılımcıların medeni durumu ve gelir düzeyi ile güvenlik iklimi arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Güvenlik iklimi algısı ile cinsiyet ilişkisine bakıldığında; kadınların güvenlik iklimi algısının daha yüksek olduğu sonuçların (Kocaay ve Küçük Biçer, 2022; Tuna ve Ulutaşdemir, 2022; Aydın ve Harmancı Seren, 2021) yanı sıra erkeklerin güvenlik iklimi algısının daha yüksek olduğu çalışmalar da olduğu görülmektedir (Karabiber ve diğerleri, 2018, Tuncer Kara ve Oğuzöncül, 2021). Yine literatür incelendiğinde yapılan araştırmalarda, bireylerin öğrenim düzeyi ile güvenlik iklimi algısının paralel yükseldiği görülmektedir (Çalış ve Büyükakıncı, 2021; Özkan ve Arpat, 2017; Dragano ve diğerleri, 2018). Mevcut çalışmada güvenlik iklimi algısı ile öğrenim düzeyi arasında ilişkisi çıkmaması işçilerin büyük kısmının lise ve üzeri öğrenime sahip homojen bir grup olması ile açıklanabilir.

Güvenlik iklimi ile ilişkisi incelenen değişkenler arasında yalnızca işçilerin çalıştığı birimler anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur ($p<0.05$). Atölyeler arasında en riskli olan depo ve sevkiyat birimi işçilerinin güvenlik iklimi algısının en yüksek olduğu, risk puanı en düşük riskli olduğu bildirilen hazırlık birimi işçilerinin güvenlik iklimi algısının ise en düşük olduğu saptanmıştır (Çizelge 4.4.). Pandit ve diğerleri (2019) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde 57 farklı iş yerinde yapılan araştırmada, işçilerin risk algıları ile güvenlik iklimi algıları arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Yavuz ve Doğan'ın (2020) üç ayrı risk sınıfına sahip iş yerinde (banka, yemek üretim firması, hastane) yapmış olduğu çalışmada güvenlik iklimi algısının birimlerin risk durumuyla paralel olarak arttığı bulunmuştur. Bu bulgular iş riskinin yüksek olmasının güvenlik iklimi algısını artırdığını göstermektedir. Aynı zamanda bu bulgular COVID-19 döneminde yapılan çalışmalarda (Suharto ve Lestari,2021; Denning ve diğerleri, 2020) güvenlik iklimi algısının yüksek olmasını da destekler niteliktedir.

Güvenlik ikliminin çeşitli unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlar; çalışan bireylerin ve yönetimin iş güvenliğine bağlılığı, çalışan bireylerin güvenli davranışlar sergilemesi, örgüt

uygulamaları, çalışanların güvenlik hakkındaki endişeleri, kayıtsızlığı ve güvenlik önlemlerine uyum şeklinde sayılabilir (Şantaş ve diğerleri, 2018; Ceyhun, 2014; Dedobbeleer ve Beland, 1991). İlgili yazında güvenlik ikliminin yüksek olmasının bireylerin iş yaşantılarını olumlu etkilediğine yönelik çalışma sonuçları bulunmaktadır; güvenlik iklimi puanı yüksek olanların daha az kaza yaşadıkları (Baby ve arkadaşları, 2021), güvenlik ikliminin güvenli davranış sergileme durumunu pozitif yönde etkilediği (Yu ve diğerleri, 2022; Kim ve diğerleri, 2021; Ören ve Er, 2016), güvenlik iklimi ile çalışanların iş tatmini arasında pozitif ilişkinin olduğu (Khoshakhlagh ve diğerleri, 2021; Geisler ve diğerleri, 2019; Öztürk ve Bolcan, 2019; Smith, 2018; Huang ve diğerleri, 2016), güvenlik iklimi algısının kişisel koruyucu ekipmanlarının kullanımı arasında pozitif ilişki olduğu (Man ve diğerleri, 2021; Uğur ve diğerleri, 2020; Robertsen ve diğerleri, 2018) bu çalışma sonuçlarından bazılarıdır. Farklı ülkelerde, farklı dönemlerde ve farklı iş kollarında yapılan bu çalışmalar iş yerlerinde oluşturulan güvenlik iklimi algısının yüksekliğinin olumlu bir gösterge olduğunu göstermektedir. Ancak güvenlik iklimi algısı ve güvenlik davranışları arasında ilişki bulunmayan bir çalışmaya da rastlanmıştır. Bu çalışma, Karadal ve diğerlerinin (2019) Kırıkkale ve Kırşehir'deki metal döküm sanayiinde çalışan bireylerle yapmış olduğu çalışmadır. Çalışmada çalışanların güvenlik iklimi algısı ve güvenli davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ve iş yeri yaralanmalarında etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmacılar çalışmanın yapıldığı işyerinde gerçekleşen yaralanma ve kazaların, yorgunluk, dikkatsizlik ve dikkat dağınıklığı gibi bilişsel süreçlerden kaynaklı olabileceği çıkarımında bulunmuşlardır.

Literatürdeki mevcut çalışmalar güvenlik iklimi algısı ile çalışanların güvenlik performansı, iş kazaları, koruyucu ekipman kullanma vd. davranışları ilişkisini araştırmıştır. COVID-19 önlemlerine uyumun da çalışan performansının bir parçası olduğu düşüncesiyle bu çalışmada güvenlik iklimi algısı ile COVID-19 önlemlerine uyum ilişkisi incelenmiştir. İşçilerin COVID-19 önlemlerine uyum ölçeğinden aldıkları puan Çizelge 4.3'te verilmiştir. İşçilerin hükümetin pandemi ile ilgili aldıkları kararlara uyma, maske takma, sokağa çıkma kısıtlaması olduğu zaman kısıtlamaya uyum ile hijyen kurallarına uyumları yüksek bulunmuştur. Çalışmanın verileri toplandığında pandemi ikinci yılını doldurmuştu. Bu süre içerisinde kendi ifadelerine göre çalışanların %32,8'i COVID-19 geçirmişti. Bu sıklık iki yıllık sürede hastalık geçirenleri göstermekle birlikte yüksek bulunmuştur. Ancak farklı sektörlerde çalışanlar arasında COVID-19 görülme sıklığı bilinmediği için karşılaştırma yapılamamıştır. Pandeminin pik yaptığı Mayıs -Eylül 2020 döneminde Almanya, Fransa,

İtalya, İspanya, İngiltere ve Amerika’da yapılan bir çalışmaya göre (n=2884) sağlık çalışanlarının %17,8’i COVID-19 geçirmiştir (Kim ve diğerleri, 2021). Aralık 2019- Nisan 2020 tarihleri arasında COVID pozitif hastaların dahil edildiği bir meta analiz çalışmasında ise (n=119.216), vakaların yaklaşık %10’unun sağlık çalışanı olduğu saptanmıştır (Sahu ve diğerleri, 2020). Çalışma grubumuzda COVID-19 geçirenler arasında bir defadan fazla geçirenler olduğu da düşünülürse COVID-19 vaka sıklığının sağlık çalışanlarında olduğu gibi oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Araştırma grubunda COVID-19 prevalansının yüksek olmasının kalabalık çalışma koşulları ve pandeminin yoğun olduğu dönemde üretime ara verilmeden çalışılmasıyla ilişkili olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Araştırmamıza katılan işçilerin % 88,1’i COVID aşısı yaptırdığını belirtmiştir. İşçilerin çoğunluğunun COVID-19’a yönelik önlemlere dikkat ettiğini söylemek mümkün olsa da aşı yaptırmayanların oranı azımsanmayacak düzeydedir. Aşı yaptırmayanların yaptırmama nedenleri de sorgulanmıştır (Çizelge 4.2). Yılmaz ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada (n=1293), katılımcıların çalışmamıza benzer sebepler ile aşı yaptırmadıkları öğrenilmiştir (Yılmaz ve diğerleri, 2021). Salali ve Uysal’ın çevrimiçi anketle yaptığı çalışmada Türkiye’deki katılımcıların %18’inin (n=3936) ve İngiltere’deki katılımcıların %12’sinin (n=1088), virüsün insan yapımı olduğu inancı hakimdir ve her iki ülkedeki katılımcıların %3’ü aşı olmayı reddetmiştir (Salali ve Uysal, 2020). Dağ ve Demircinin yapmış olduğu nicel bir çalışmaya (2021), 81 kişi katılmıştır ve virüsün laboratuvar ortamında oluşturulduğunu savunanların aşı karşıtlığı puanları daha yüksektir. Türkiye’de 03.12.22 tarihi itibarıyla iki doz aşı yaptıran sayısı %85.68’tir (T.C Sağlık Bakanlığı COVID-19 Aşısı Bilgilendirme Platformu, 2022). Bu araştırmaya katılan işçilerin COVID-19 önlemlerine uyumda daha iyi ancak aşı reddinin daha yüksek olduğu söylenebilir. İş yerleri kalabalık ortamlar olmaları nedeniyle bulaş riski yüksek olan yerlerin başında gelmektedir. Bu nedenle iş sağlığı hemşireleri ve hekimlerinin çalışanların iş güvenliğine yönelik önlemlere uyumunun yanı sıra aşuya karşı tereddütlerini azaltmak için çalışanları bilgilendirmeleri ve sorularını bilimsel kanıtlarla yanıtlamaları önemlidir.

İş güvenliği için çalışanların güvenli davranışları benimsemesinin yanı sıra iş yerindeki fiziki koşulların yöneticiler tarafından iyileştirilmesi ve gerekli donanım ve malzemelerin temin edilmesi önemlidir. Çalışma grubundaki işçilerin %90,9’u iş yerinde el dezenfektanı, su, sabun gibi ürünlerin düzenli temin edildiğini ve %79,77’si COVID-19’a yönelik önlemleri yeterli bulduğunu ifade etmiştir. Literatürdeki çalışmalarda olduğu gibi işçilerin önemli bir

kısmı COVID-19'a yakalanma Kerkez ve Erci'nin (2021) ve hastalığı ailelerine taşıma korkusu (Kerkez ve Erci, 2021; Aksoy ve Mamatoğlu, 2020; Abdelhafız ve diğerleri, 2020) yaşamaktadır (Çizelge 4.2). Pandemi döneminde hastaneye gitmekten kaçınma davranışı yaygın olarak görülmüştür. Portekiz'de büyük bir örnekleme yapılan (n=9660) çalışmada katılımcıların %43,6'sı pandemi süresince sağlık hizmeti almaktan kaçındığını veya hastaneye gitmeyi olabildiğince geciktirdiğini belirtmiştir. Cinsiyetlerine bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha fazla hastaneye gitmeyi sınırladıkları tespit edilmiştir (Soares ve diğerleri, 2021). Mevcut çalışmada da işçilerin %86,1'nin salgın sürecinden itibaren sosyal çevresi ile fiziksel teması sınırladığını belirtmiş olması olumlu bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Hastaneye gitmekten kaçınma da beklendiği gibi yüksektir (%65.5). İşçilerin bulaşa yönelik önlemler ve sağlık hizmetinin güvenli kullanılması hakkında bilgilendirilmesi ve desteklenmesi, ayrıca aşılama ve bazı sağlık hizmetlerinin iş yerinde sunulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın nihai amacı olan güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyum arasındaki ilişkinin incelenmesine gelince yapılan pearson momentler çarpımı korelasyon analizine göre iki değişken arasında pozitif ancak zayıf bir korelasyon bulunmaktadır (Çizelge 4.5). Yapılan basit regresyon analizi sonuçlarına göre ise güvenlik iklimi algısının COVID-19 önlemlerine istatistiksel olarak uyumu istatistiksel olarak önemli düzeyde ($R=0.278$; $p<0.001$) yordadığı, COVID-19 önlemlerine uyum varyansının %7.6'sını açıkladığı saptanmıştır (Çizelge 4.6.). Ancak açıklanan varyans yüzdesi yeterli değildir (Freund, Wilson ve Sa, 2006). COVID-19 uyum ile güvenlik iklimi arasındaki doğrudan ilişkiyi kuran bir çalışmaya rastlanmamış olmakla birlikte COVID-19 döneminde güvenlik iklimi algısındaki değişiklikleri inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Endonezya'da gaz ve yağ sektöründe çalışan 30 işçinin katıldığı bir çalışmada COVID-19 önlemleri ve kontrolünün güvenlik iklimi algısını yükselteceği sonucuna ulaşmışlardır (Suharto ve Lestari,2021). Fagnoli ve Lombardi (2021), 80 çiftçi ile yaptıkları çalışmada pandemi ile birlikte çiftçilerde güvenlik iklimi algısının ve farkındalığının arttığı belirtilmiştir. Denning ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada (n=1580) doktorların ve diğer sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algılarının pandemi öncesine göre arttığını, hemşirelerin ise güvenlik iklimi algısı puanlarında fark olmadığını bulmuşlardır. Araştırmacılar bu sonucu hemşirelerin pandemi boyunca diğer meslek gruplarına oranla daha fazla olan destek gereksinimlerinin karşılanmamış olması ile ilgili olabileceği şeklinde yorumlamışlardır (Denning ve diğerleri, 2020). Byrnes ve diğerlerinin (2022) 2018-2021 yılları arasında uçuş

ekibi (n=585) ile yaptıkları longitudinal çalışmada pandemi öncesi dönemden pandeminin pik yaptığı döneme doğru güvenlik iklimi algısında keskin bir düşüş olduğu saptanmıştır. Belirtilen çalışmanın sonuçları pandemi döneminde yapılan diğer çalışmalardan farklı olarak pandemi döneminde güvenlik iklimi algısını gösteren tek çalışmadır. Önemli sayıda örnekleme (603 tekstil işçisi) yapılan mevcut çalışmanın güvenlik iklimi puanının yüksek olması bakımından Byrnes ve diğerleri (2022) çalışması hariç diğer çalışmaların sonuçları ile uyumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Pandemi döneminde yapılan bu çalışmada güvenlik iklimi algısı yüksek bulunması ve aynı zamanda COVID-19 önlemlerine uyum ile pozitif yönlü korelasyon göstermesi yüksek güvenlik iklimi algısının yüksek güvenli davranışlar ile ilişkisini destekler niteliktedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Tekstil sektöründeki işçilerin güvenlik iklimi algıları ve COVID-19 önlemlerine uyumu ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibidir:

- İşçilerin güvenlik iklimi algılarında yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim durumu, çalışma sürelerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).
- Güvenlik iklimi algısı puan ortalamasının çalışılan birime göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$).
- İşçilerin COVID-19 önlemlerine uyumu puanları yüksektir.
- İşçilerin %12.5'i aşı yaptırmadığını belirtmiştir
- İşçilerin %32.8'i COVID geçirmiştir.
- İşçilerin %65, 5'inin pandemi döneminde hastaneye gitmekten kaçındığı ve bu durumun erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).
- İşçilerin güvenlik iklimi algısı ve COVID-19 önlemlerine uyumu arasında pozitif yönlü, zayıf bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Kişilerin güvenlik iklimi algısı COVID-19 önlemlerine uyumu arasında regresyon değeri anlamlı ($p<0.001$) olmakla birlikte Güvenlik iklimi algısının COVID-19 önlemlerine uyum varyansını açıklamakta yetersiz kaldığı (%7.6) saptanmıştır.

6.2. Öneri

Araştırma bulguları doğrultusunda öneriler aşağıdadır:

- İşçilerde güvenlik iklimi algısını yükseltmek için iş güvenliği önlemlerine ve eğitimlere önem verilmesi önerilir.
- Güvenlik iklimi algısı departmanlar arası farklılık gösterdiği için düşük güvenlik iklimi algısı olan birimlerde güvenlik önlemleri ve çalışan eğitiminin desteklenmelidir.
- Güvenlik iklimi algısının COVID-19 önlemlerine uyumun ilişkisini inceleyen başka çalışmalar yapılması önerilir.
- İşçiler arasında COVID-19 geçiren sayısının fazlalığı nedeniyle iş sağlığı hemşirelerinin işle ilgili genel güvenlik önlemlerinin yanı sıra hastalık bulaşının önlenmesini esas alan eğitim ve gözlem çalışmaları yapılması önerilir.
- İş sağlığı hemşireleri aşı tereddüdüne karşı güncel kaynaklar aracılığıyla gerekli bilgilendirmeleri yapmalıdır.
- Hastaneye gitmekten kaçınma oranı yüksek olduğu için hemşireler çalışanları hastalık belirtileri açısından takip etmeli ve sağlık kuruluşlarına yönlendirmelidir.
- COVID-19 hastalığı devam etmektedir ve benzer bulaşıcı hastalıklar ile karşılaşma olasılığı giderek artmaktadır. Bulaşıcı hastalıklardan korunma iş güvenliğinin önemli bir parçası olarak kabul edilmelidir. İş güvenliği önlemlerinin bu konuları da kapsayacak şekilde düzenlenmesi, ilgili denetim ve uygulamaların düzenli olarak yapılması ve güncellenmesi önerilir.

KAYNAKLAR

- Abdelhafiz, A. S., Mohammed, Z., Ibrahim, M. E., Ziady, H. H., Alorabi, M., Ayyad, M., and Sultan, E. A. (2020). Knowledge, perceptions and attitude of Egyptians towards the novel coronavirus disease (COVID-19). *Journal of Community Health*, 45(5), 881-890.
- Aksoy, Ş., ve Mamatoğlu, N. (2020). Covid-19 salgın döneminde örgütlerde güvenlik ikliminin iş güvenliği uzmanları perspektifinden değerlendirilmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 26-37.
- Alkış, H. ve Taşpınar, Y. (2012). İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde yeni yaklaşımlar, demir çelik sektörü çalışanlarının işçi sağlığı ve iş güvenliği algısı: Konya örneği. *IISS 12. Uluslararası Demir Çelik Sempozyumu, Karabük*, 1190-1196.
- Aydın, S., ve Harmancı Seren, A. (2021). Bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerde güvenlik iklimi algısı'nın belirlenmesi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 241-255.
- Baby, T., Madhu, G., and Renjith, V. R. (2021). Occupational electrical accidents: Assessing the role of personal and safety climate factors. *Safety science*, 139, 105229.
- Balcı, Y. ve Çetin, G. (2020). Covid-19 pandemi sürecinin Türkiye'de istihdama etkileri ve kamu açısından alınması gereken tedbirler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar (Covid19-Özel Ek), 40-58.
- Bergheim, K., Nielsen, M. B., Mearns, K., and Eid, J. (2015). ,The relationship between psycho-logical capital, job satisfaction, and safety perceptions in the maritime industry. *Safety Science*, C/S. 74, 27-36.
- Blundell R, Dias MC and Joyce R. (2020) COVID-19 and inequalities. *Fiscal Studies*, 41: 291-319.
- Borges do Nascimento, I.J., Cacic, N., Abdulazeem, H.M., von Groote, T.C., Jayarajah, U., Weerasekara, I., Esfahani M.A., Civile V.T., Marusic A., Jeroncic A., Junior N.C., Pericic T.P., Zakarija-Grkovic İ., Meirelles Guimaraes S.M., Bragazzi N.L., Bjorklund M., Sofi-Mahmudi A., Altujjar M., Tian M., Cerpedes Arcani D.M., P O'Mathuana D., and Marcolino, M.S. (2020). Novel coronavirus infection (COVID-19) in humans: A scoping review and meta-analysis. *Journal of Clinical Medicine*, 9(4), 941.
- Burstrom B, and Tao W. (2020). Social determinants of health and inequalities in COVID-19. *European Journal of Public Health*; 30, 617-618
- Byrnes, K. P., Rhoades, D. L., Williams, M. J., Arnaud, A. U., and Schneider, A. H. (2022). The effect of a safety crisis on safety culture and safety climate: The resilience of a flight training organization during COVID-19. *Transport policy*, 117, 181-191.
- Ceyhun, Ç. G. (2014). Güvenlik iklimi ve iş-aile çatışmasının yorgunluğa etkileri: Türk kılavuz kaptanlar üzerine bir araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 95-105.

- Clarke, S. (2010). An integrative model of safety climate: Linking psychological climate and work attitudes to individual safety outcomes using metaanalysis, *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 83, 553–578.
- Çakmak, A. F., ve Tatlı, M. (2017). Sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algıları ve güvenlik tedbirlerine uyma davranışlarının incelenmesi. *Karaelmas İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 1(1), 46-57.
- Çalış, Ç., ve Büyükakıncı, B. Y. (2021). Tekstil imalat endüstrisinde iş güvenliği liderliği, iklimi ve davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (27), 44-52.
- Dağ, A., ve Demirci, H. (2021). Koronavirüs (Covid-19) aşısı karşıtlığına yönelik nicel bir araştırma. *İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi (Unka Toplum Ve Bilim) Dergisi*, 74.
- Dedobbeleer, N., and Beland, F. (1991). A safety climate measure for construction sites. *Journal of Safety Research*, 22(2), 97-103.
- Değirmenci, Z., ve Bozkurt, M. İ. (2018) Tekstil sektöründe iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 2(1), 1-16.
- DeJoy, D. M. (1985). Attributional processes and hazard control management in industry. *Journal of Safety Research*, 16(2), 61-71.
- Demirbilek, T. ve Çakır, Ö. (2008). Kişisel koruyucu donanım kullanımını etkileyen bireysel ve örgütsel değişkenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 173-191.
- Denning, M., Goh, E. T., Scott, A., Martin, G., Markar, S., Flott, K., Mason S., Przybylowicz J., Almonte M., Clarke J., Winter Beatty J., Chidambaram S., Yalamanchili S, Tan BY, Kanneganti A, Sounderajah V, Wells M, Purkayastha S, and Kinross J. (2020). What has been the impact of Covid-19 on safety culture? A case study from a large metropolitan teaching hospital. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 7034.
- Dragano, N., Barbaranelli, C., Reuter, M., Wahrendorf, M., Wright, B., Ronchetti, M., Buresti G., Di Tecco C., and Iavicoli, S. (2018). Young workers' access to and awareness of occupational safety and health services: Age-differences and possible drivers in a large survey of employees in Italy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(7), 1511.
- Eryılmaz, İ., Dirik, D., ve Odabaşoğlu, Ş. (2019). Güvenlik iklimi algısı ve iş performansı ilişkisinde genel öz yeterliliğin düzenleyici rolü: Helikopter teknisyenleri üzerine bir araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1854-1870.
- Esen, B. (2020). Koronavirüs (COVID-19)'e karşı iş sağlığı ve güvenliği kanunu gereğince
- Fargnoli, M., and Lombardi, M. (2021). Safety climate and the impact of the COVID-19 pandemic: an investigation on safety perceptions among farmers in Italy. *Safety*, 7(3), 52.

- Ferdous, M. Z., Islam, M. S., Sikder, M. T., Mosaddek, A. S. M., Zegarra-Valdivia, J. A., and Gozal, D. (2020). Knowledge, attitude, and practice regarding COVID-19 outbreak in Bangladesh: An online-based cross-sectional study. *PloS one*, 15(10).
- Freund, R. J., Wilson, W. J., and Sa, P. (2006). *Regression analysis (Second Edition)*. London: Elsevier, 190-198.
- Geisler, M., Berthelsen, H., and Muhonen, T. (2019). Retaining social workers: The role of quality of work and psychosocial safety climate for work engagement, job satisfaction, and organizational commitment. *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance*, 43(1), 1-15.
- Griffin, M. A. and Neal, A. (2000). Perceptions of safety at work: A framework for linking safety climate to safety performance, knowledge and motivation, *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(3), 347-358.
- Gyekye, Seth A., and Salminen, Simo (2009). Educational status and organizational safety climate: does educational attainment influence workers' perceptions of workplace safety?. *Safety Science*, 47, s.20–28.
- Hale, T., Petherick, A., Hale T., Phillips, T., and Webster, S. (2020). Variation in government responses to COVID-19. *Blavatnik School of Government Working Paper*, 31, 1-40.
- Harsini, A. Z. and Ghofranipour F. (2016). The some antecedents of safe behaviors among employees. *SM J Community Medicine*, 2(1): 1017.
- Hasanhanoglu, C. (2020). Çalışanların korunmasına yönelik işletme öncelik ve İSG politikaları kapsamında çalışanlarda kişisel koruyucu donanım kullanma farkındalığı ve bilinç düzeyinin incelenmesi-çiftay aş işletmesi maden sahası KKD kullanım etkinliği çalışması. *Journal of Advance Research in Business Management and Accounting*, 6, 1-23.
- Hofmann, D. A., Burke, M. J. and Zohar, D. (2017). 100 years of occupational safety research: From basic protections and work analysis to a multilevel view of workplace safety and risk, *Journal of applied psychology*, 102(3), 375-388.
- Huang, Y. H., Lee, J., McFadden, A. C., Murphy, L. A., Robertson, M. M., Cheung, J. H., and Zohar, D. (2016). Beyond safety outcomes: An investigation of the impact of safety climate on job satisfaction, employee engagement and turnover using social exchange theory as the theoretical framework. *Applied ergonomics*, 55, 248-257.
- Hwang, J. I., Kim, S. W., and Chin, H. J. (2019). Patient participation in patient safety and its relationships with nurses' patient-centered care competency, teamwork, and safety climate. *Asian nursing research*, 13(2), 130-136.
- İnternet: Aytun, U., ve Özgüzel, C. (2020). Türkiye'nin evden çalışması mümkün mü? Web: <https://sarkac.org/2020/04/turkiyenin-evden-calismasi-mumkun-mu/> adresinden 15.01.2022'de alınmıştır.
- İnternet: T.C Sağlık Bakanlığı (2020b). COVID-19 (SARS-CoV2 enfeksiyonu) Rehberi. Web: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-rehberi.html> adresinden 28.11.2021'de alınmıştır.

İnternet: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (30.06.2012). *Resmî Gazete* (28339).
Web: [https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=MADDE%2019%20%E2%80%93%20\(1\)%20%C3%87a%C4%B1%C5%9Fanlar,ve%20g%C3%BCvenliklerini%20tehlikeye%20d%C3%BC%5%9F%C3%BCrmemekle%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCd%C3%BCr.](https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=MADDE%2019%20%E2%80%93%20(1)%20%C3%87a%C4%B1%C5%9Fanlar,ve%20g%C3%BCvenliklerini%20tehlikeye%20d%C3%BC%5%9F%C3%BCrmemekle%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCd%C3%BCr.)
adresinden 11.09.2022'de alınmıştır.

İnternet: Hemşirelik Yönetmeliği. (19.04.2011). *Resmî Gazete* (27910), Web: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/yonetmelik/7.5.13830-ek-2%20ve%203.htm>) adresinden 06.01.2023'te alınmıştır.

İnternet: İSGGM (2018) “Kişisel Koruyucu Donanım Destek”, Web: <http://kkd.isggm.gov.tr/contents/genel-bilgiler/kisisel-koruyucu-donan%C4%B1mnedir/> adresinden 16.12.2021'de alınmıştır.

İnternet: T.C Sağlık Bakanlığı COVID-19 AŞISI Bilgilendirme Platformu Web: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> adresinden 14.12.22'de alınmıştır.

İnternet: T.C Sağlık Bakanlığı COVID-19 AŞISI Bilgilendirme Platformu Web: <https://covid19asi.saglik.gov.tr/> adresinden 03.12.2022'de alınmıştır.

İnternet: T.C Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik. (02.07.2013) *Resmî Gazete* (28695)
Web: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130702-2.htm> adresinden 06.03.22'de alınmıştır.

İnternet: Türk Dil Kurumu (2022) Web: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 10.01.2022'de alınmıştır.

İri, A. (2007). *OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri ve bir inşaat firmasında uygulanması*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 66.

Kara, E. (2020). COVID-19 pandemisi: İşgücü üzerindeki etkileri ve istihdam tedbirleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 269-282.

Karabiber, C., Sarb, G., Savaş, N., ve Kerman B.(2018). Bir tıp fakültesi hastanesi sağlık çalışanlarında iş sağlığı-güvenliği durumu ve risk faktörleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5, 367-375

Karadal, H., Merdan, E., ve Abubakar, M. (2019). Güvenlik iklimi ve güvenlik kültürünün işyeri yaralanmaları üzerine etkisinde güvenlik davranışlarının aracılık rolü: Döküm sanayinde bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 341-351.

Keren, N. M., Troy, R., Freeman, S. A., and Shelley II, M. C. (2009). Can level of safety climate predict level of orientation toward safety in a decision making task? *Safety Science*, 47, 1312-1323.

- Kerkez, M., ve Erci B. (2021). Covid-19 geçiren hemşirelerin örgütsel güven algılarının mesleki öz yeterlilikleri üzerine etkisi. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(3), 184-197.
- Kesgin, M.T. ve Kubilay, G. (2014). İşyerinde çalışan hemşirelerin görevlerine ilişkin bilgi gereksinimlerinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 16-31.
- Khoshakhlagh, A. H., Yazdanirad, S., Hatamnejad, Y., Khatooni, E., Kabir, S., and Tajpoor, A. (2021). The relations of job stress dimensions to safety climate and accidents occurrence among the workers. *Heliyon*, 7(9), e08082.
- Kim, H., Hegde, S., LaFiura, C., Raghavan, M., Sun, N., Cheng, S., Rebholz C.M., and Seidelmann, S. B. (2021). Access to personal protective equipment in exposed healthcare workers and COVID-19 illness, severity, symptoms and duration= a population-based case-control study in six countries. *BMJ global health*, 6(1), e004611.
- Kim, S., Kim, P. B., and Lee, G. (2021). Predicting hospitality employees' safety performance behaviors in the COVID-19 pandemic. *International Journal of Hospitality Management*, 93, 102797.
- Kocaay, F., ve Küçük Biçer, B. (2022). Sağlık çalışanlarında iş sağlığı ve güvenliği yeterlilik algısının değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(2), 274-279.
- Kocabaş, A. (2020). Eşitsizlik ve Covid-19. *Türk Tabipler Birliği Covid-19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu*, 394-401.
- Kocaman, E. M., Kocaman, M., ve Teyin, G. (2021). Covid-19 salgını döneminde yiyecek içecek sektöründe e-ticaret uygulamaları ve bir model önermesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(2), 1286-1301.
- Koç, M. B. (2016). *İnşaat sektöründe çalışanların güvenlik iklimi ile ilgili algıları*, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara, 14.
- Korkmaz, A. V. (2020). COVID-19'un işçiler üzerindeki etkileri ve bir dizi çözüm önerileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)* , 7 (5), 114-132.
- Man, S. S., Alabdulkarim, S., Chan, A. H. S., and Zhang, T. (2021). The acceptance of personal protective equipment among Hong Kong construction workers: An integration of technology acceptance model and theory of planned behavior with risk perception and safety climate. *Journal of safety research*, 79, 329-340.
- Maurer, F.A., and Smith, C.M. (2014). *Community/public health nursing practice-e-book: health for families and populations*. (Fifth Edition). Canada: Elsevier Health Sciences, 1-2.
- Neal, A. and Griffin, M. A. (2006). A study of the lagged relationships among safety climate, safety motivation, safety behavior, and accidents at the individual and group levels. *Journal of Applied Psychology*, 91(4), 946-953.

- Oluk, F. ve Karakoç Ö.C. (2021). İmalat sektörü çalışanlarının güvenlik iklimine ilişkin algılarının çoklu varyans analizi (manova) yöntemi ile değerlendirilmesi . *Journal of Academic Social Sciences*.119, 334-35
- Öcal, N. (2020). *Kişisel koruyucu donanım tasarımlarının kadınların iş hayatındaki yeri: Karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, TOBB ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,11-12.
- Ören, K. ve Er, M. (2016). Güvenlik İkliminin Güvenlik Performansına Etkisi . *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(13), 48-66 .
- Özdemir, L., Erdem, H. ve Kalkın, G. (2016). Kamu çalışanlarının güvenlik iklimi algılarının iş tatmini ve iş performansı üzerine etkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyoner Dergisi*, 7(15), 59-69.
- Özkan, G. (2021). Covid-19 pandemisi ile yoksulluğun derinleşen yüzü: Çalışan yoksullar. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi* , 8 (14) , 93-108 .
- Özkan, Y. ve Arpat, B. (2017). Temel demografik faktörlerin iş güvenliği kültürü üzerine etkisi, Denizli ili-metal sektörü örneği, *International Congress on Politic, Economic and Social Studies*, 2, 76-97
- Öztürk, İ. ve Bolcan, A. E. (2019). İş güvenliği ikliminin işgören memnuniyetine etkisi: istanbul'da farklı tehlike grubuna ait işletmeler arasında bir araştırma . *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi* , *Bor Special Issue* , 17-32.
- Pandit, B., Albert, A., Patil, Y., and Al-Bayati, A. J. (2019). Impact of safety climate on hazard recognition and safety risk perception. *Safety science*, 113, 44-53.
- Patel, J. A., Nielsen, F. B. H., Badiani, A. A., Assi, S., Unadkat, V. A., Patel, B., Ravindrane R., and Wardle, H. (2020). Poverty, inequality and COVID-19: the forgotten vulnerable. *Public health*, 183, 110.
- Probst, T. M. and Estrada, A. X. (2010). Accident under-reporting among employees: Testing the moderating influence of psychological safety climate and supervisor enforcement of safety practices. *Accident Analysis & Prevention*, 42(5), 1438-1444.
- Rahman, A., and Sathi, N. J. (2020). Knowledge, attitude, and preventive practices toward COVID-19 among Bangladeshi internet users. *Electronic Journal of General Medicine*, 17(5), 245.
- Robertsen, Ø., Siebler, F., Eisemann, M., Hegseth, M. N., Førelund, S., and Vangberg, H. C. B. (2018). Predictors of respiratory protective equipment use in the Norwegian smelter industry: The role of the theory of planned behavior, safety climate, and work experience in understanding protective behavior. *Frontiers in psychology*, 1366.
- Sahu, A. K., Amrithanand, V. T., Mathew, R., Aggarwal, P., Nayer, J., and Bhoi, S. (2020). COVID-19 in health care workers—A systematic review and meta-analysis. *The American journal of emergency medicine*, 38(9), 1727-1731.

- Salali, G. D., and Uysal, M. S. (2020). COVID-19 vaccine hesitancy is associated with beliefs on the origin of the novel coronavirus in the UK and Turkey. *Psychological medicine*, 1-3.
- Saltiel, F. (2020). Who can work from home in developing countries. *Covid Economics*, 7(2020), 104-118.
- Schneider, B., Ehrhart, M. G., and Macey, W. H. (2013). Organizational climate and culture, *Annual Review of Psychology*, 64, 361-388.
- Smith, T. D. (2018). An assessment of safety climate, job satisfaction and turnover intention relationships using a national sample of workers from the USA. *International journal of occupational safety and ergonomics*, 24(1), 27-34.
- Smith, T. D. and DeJoy, D. M. (2012). Occupational injury in America: An analysis of risk factors using data from the General Social Survey (GSS). *Journal of Safety Research*, 43(1), 67-74.
- Soares, P., Leite, A., Esteves, S., Gama, A., Laires, P. A., Moniz, M., Pedro A.R., Santos C.M., Goes A.R., Nunes C., and Dias, S. (2021). Factors associated with the patient's decision to avoid healthcare during the covid-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 13239.
- Ssebuufu, R., Sikakulya, F. K., Binezero, S. M., Wasingwa, L., Nganza, S. K., Ibrahim, B., and Kyamanywa, P. (2020). Awareness, knowledge, attitude and practice towards measures for prevention of the spread of COVID-19 in the Ugandans: A nationwide online cross sectional Survey. *Front Puclic Health*, 8:618731.
- Suharto, A. R. and Lestari F. (2021). Safety climate perception and covid-19 aspects compliance among indonesian workers: a case study in oil and gas company. *Jurnal Medika Hutama*, 1341-1347.
- Şantaş, F., Şantaş, G., Özer, Ö., ve Şahin, D. S. (2018). Sağlık çalışanlarının güvenlik iklimi algılarının belirlenmesine ilişkin bir kamu hastanesinde araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 297-308.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics (Six Edition)*. Boston: Pearson, 67-75.
- Tekkurşun Demir, Cicioğlu, H., ve İlhan, E. (2020). Sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygısı ölçeği (SYTKYKÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 17(2).
- Tuna H., ve Ulutaşdemir, N. (2022). İş Sağlığı ve Güvenliği Dersinin Staj Yapan Öğrencilerin Güvenlik İklimi Algılarına Etkisi (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği). *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 730-737.
- Tuncer Kara T. ve Oğuzöncül A.F. (2021). Güvenlik iklimi ve kültürünün güvenlik performansına etkisi: bir tıp fakültesi hastanesi örneği (the effect of safety climate and culture on safety performance: an example of a medical faculty hospital. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi* (41), 38-53.

- Türen, U., Gökmen, Y., Tokmak, İ., ve Bekmezci, M. (2014). Güvenlik iklimi ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty Of Economics & Administrative Sciences*, 19(4).
- Türkmen, İ., Kaya, R. R., ve Ersan, H. (2021). Covid-19 kişisel tehdit algısının Covid-19 önlemlerine uyma davranışları üzerine etkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 208-222.
- Uğur, H. G., Yavuz, A. Y., Mumcu, N., ve Aydoğan, N. (2020). İşyerlerinde güvenlik iklimi kişisel koruyucu donanım kullanımını etkiler mi?. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (1), 168-177.
- Wen, J., Aston, J., Liu, X., and Ying, T. (2020). Effects of misleading media coverage on public health crisis: a case of the 2019 novel coronavirus outbreak in China. *Anatolia*, 1-6.
- Wu, C., Chen, X., Cai, Y., Xia, J. A., Zhou, X., Xu, S., and Song, Y. (2020). Risk factors associated with acute respiratory distress syndrome and death in patients with Coronavirus Disease 2019 pneumonia in Wuhan, China. *JAMA Internal Medicine*, 180(7), 934-943.
- Yavuz, N., ve Doğan, A. (2020). İşyeri tehlike sınıflarına göre çalışanların güvenlik iklimi algılarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69).
- Yavuz, Ş., ve Gür, B. (2021). Sağlık kurumlarında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği yönünden algı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(68), 961-974.
- Yavuzel, K., ve İpçioğlu, İ. (2021). Güvenlik iklimi ile işten ayrılma niyeti ilişkisine yönelik kamu üniversitesinde bir araştırma. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 78-96.
- Yıldızdal, C., Önder, Ç., ve Demir, F. (2021) Covid 19 pandemisinde halk sağlığı hemşireliği. *Selçuk Sağlık Dergisi*, 2(2), 128-150.
- Yılmaz, H. İ., Turğut, B., Çıtlak, G., Mert, O., Paralı, B., Engin, M., Aktaş, A. ve Alimoğlu, O. (2021). Türkiye'de insanların COVID-19 aşısına bakışı. *Dicle Tıp Dergisi*, 48 (3), 583-594.
- Yorulmaz, M. Büyük, N., ve Birgün, S. (2016). Tersane işletmelerinde örgütsel güvenlik ikliminin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 5(46).
- Yu, M., Qin, W., and Li, J. (2022). The influence of psychosocial safety climate on miners' safety behavior: A cross-level research. *Safety science*, 150, 105719.
- Yücel, S. (2007). KOBİ'nin tanımı. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 46-50.
- Zhong, B. L., Luo, W., Li, H. M., Zhang, Q. Q., Liu, X. G., Li, W. T., and Li, Y. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: a quick online cross-sectional survey. *International Journal of Biological Sciences*, 16(10), 1745-1752.

- Zhu, C. J., Fan, D., Fu, G., and Clissold, G. (2010). Occupational safety in China: Safety climate and its influence on safety-related behavior. *China Information*, 24(1), 27-59.
- Zohar, D. (1980). Safety climate in industrial organizations: theoretical and applied implications. *Journal of Applied Psychology*, 65(1), 96-102.
- Zohar, D., and Polachek, T. (2014). Discourse based intervention formodifying supervisory communication as leverage for safety climate and performance improvement: a randomized fields study. *J.Appl. Psychol*, 99(1), 113-124.

EKLER

EK-1. Kişisel Bilgiler Formu

Anket No :

Değerli Katılımcı,

Tekstil Sektöründe Çalışan İşçilerde Güvenlik İklimi Algısı ve COVID-19 Önlemlerine Uyum adlı bir bilimsel araştırma yapmaktayız. Bu kapsamda size ulaştık. Sizden beklenen oluşturduğumuz formları yanıtlamanızdır. Çalışmaya katılmanız ve doğru yanıtlar vermeniz araştırma sonuçlarının doğruluğunu etkileyecek ve bu sorunun çözülmesine katkı sağlayacaktır. Vereceğiniz yanıtlar bu çalışma dışında hiçbir yerde kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır. Bu çalışmaya katılmayı reddetme ve hiçbir neden göstermeksizin, istediğiniz zaman araştırmadan ayrılma hakkına sahiptir. Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı Hemşire: Pelit DÜNDAR

KİŞİSEL BİLGİ FORMU**1- Cinsiyetiniz** : 1) Kadın 2) Erkek**2- Yaşınız:**

1)18-25 2)26-35 3)36-45 4)46-55 5)56-65

3- Medeni durumunuz:

1) Evli 2) Bekar

4- Eğitim durumunuz:

1) İlköğretim/Ortaöğretim 2)Lise 3) Üniversite ve üzeri

5- Gelir durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz:

1) Gelir giderden az 2) Gelir gidere denk 3)Gelir giderden fazla

6- Meslekteki Süreniz: 1) 1 yıldan daha az 2) 1-5 yıl 3) 6 yıl ve üzeri**7- Bu işyerinde çalışma Süreniz:** 1) 1 yıldan daha az 2) 1-5 yıl 3) 6 yıl ve üzeri**8- Görev yeriniz:**

1) Göliplik 2) Yenice 3) Organize

9-Çalıştığınız bölüm

1) Hazırlama 2)İplik 3) Depo- Sevkiyat

10-İş yerinize nasıl ulaşıyorsunuz?

- 1) Kurum servisi ile
- 2) Toplu taşıma ile (Otobüs,dolmuş vs.)
- 3) Kişisel araç ile
- 4) Diğer (lütfen belirtiniz)

11- Sigara kullanıyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır

12- Alkol kullanıyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır

13- COVID-19 geçirdiniz mi? 1) Evet 2) Hayır

14- COVID-19 aşısı oldunuz mu? 1) Evet 2) Hayır

15- Olduysanız aşılama durumunuz nasıl? (Aşı olmadıysanız lütfen soruyu boş bırakınız)

1)Sadece 1 doz 2)Sadece 2 doz 3)Sadece 3 doz

16- Aşı olmadıysanız aşı olmama nedeniniz nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz. Aşı olduysanız lütfen bu soruyu boş bırakınız.)

- 1)COVID-19'un biyolojik bir silah olduğunu düşünüyorum.
- 2)COVID-19'un laboratuvar ortamında yapay olarak üretildiğini düşünüyorum.
- 3)Salgın hastalıklara karşı aşının etkili olmadığını düşünüyorum.
- 4) Diğer..... (Açıklayınız)

17- İş yerinizde el dezenfektanı, su, sabun gibi ürünlerin teminini yeterli buluyor musunuz?

- 1)Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

18-İş yerinizdeki COVID-19'a yönelik önlemleri yeterli buluyor musunuz?

- 1)Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

19) Pandemi süreciyle birlikte işten çıkarılma korkusu yaşadınız mı?

- 1) Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

20) Pandemi ile birlikte iş ortamında COVID e yakalanma korkusu yaşadınız mı?

- 1)Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

21) Pandemi ile birlikte maddi açıdan geçinememe korkusu yaşadınız mı?

- 1)Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

22) Pandemi ile birlikte COVID-19 hastalığını sevdiğinize taşıma korkusu yaşadınız mı?

- 1)Evet
- 2)Hayır
- 3)Kararsızım

EK-2. Güvenlik İklimi Ölçeği

S. NU	Aşağıda iş yerinde güvenlik konusu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen kendi iş yerinizi dikkate alarak bu ifadelerden yalnızca birini seçiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Bu iş yerinde iş sağlığı ve güvenliği için yeterli kaynaklar bulunmaktadır.	5	4	3	2	1
2	Şirket yönetimi samimi olarak iş görenlerin sağlık ve güvenliği hususlarını önemsemektedir.	5	4	3	2	1
3	Bence bu iş yerinde yönetim, güvenlik kontrolleri ve kaza tahkikatlarını takip etme konusunda yeterli tedbirleri almaktadır.	5	4	3	2	1
4	Yönetim, güvenlik kontrolleri ve kaza tahkikatlarının sonuçlarını iş gören ile paylaşmaktadır.	5	4	3	2	1
5	Yönetim, iş sağlığı ve güvenliği hususunda benim görüşlerime önem verir.	5	4	3	2	1
6	Bu iş yerinde iş görenler, çalışırken daima sağlık ve güvenlik ile ilgili kural ve talimatlarda belirtilmiş olan ekipmanı kullanırlar.	5	4	3	2	1
7	Bu iş yerinde güvenlik teftişleri iş görenlerin sağlık ve güvenlik seviyesini yükseltmede faydalı olmaktadır.	5	4	3	2	1
8	İş yapılırken sağlık ve güvenlik ile ilgili kural ve talimatlara uygun biçimde yeterli miktarda personel bulundurulmaktadır.	5	4	3	2	1
9	Şirket yönetimi iş sağlığı ve güvenliği seviyesini geliştirmek adına öneride bulunulmasını teşvik etmektedir.	5	4	3	2	1
10	Yönetim iş sağlığı ve güvenliği konusunu verimlilik ve karlılıktan daha fazla önemsemektedir.	5	4	3	2	1
11	İş yerindeki takım arkadaşlarım tarafından saygı görmem için çalışırken emniyet tedbirlerini önemsemem gerekir.	5	4	3	2	1
12	İşime yönelik aldığım iş güvenliği eğitimlerinin çoğu faydalı olmuştur.	5	4	3	2	1
13	Aynı takımda bulunduğum iş arkadaşlarımda tamamı iş sağlığı ve güvenliğinin önemini benimsemiş kimselerdir.	5	4	3	2	1
14	Aynı takımda bulunduğum iş arkadaşlarımda iş sağlığı ve güvenliği hususundaki eğitimlerinin yeterli seviyede olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1

EK-3. COVID-19 Önlemlerine Uyum Ölçeği

Lütfen aşağıda yer alan ifadelere ne ölçüde katıldığınızı hazırlanmış ölçek üzerinde 1'den 5'e kadar işaretleyiniz.

Hiçbir zaman , (2) Nadiren , (3) Sık sık , (4) Genellikle , (5) Her zaman

1	Salgın ile ilgili yetkililerin tavsiyelerine uyuyorum.	1	2	3	4	5
2	Maske takmadan dışarı çıkmıyorum.	1	2	3	4	5
3	Sokağa çıkma kısıtlamalarına uyuyorum.	1	2	3	4	5
4	Zorunlu olmadıkça dışarı çıkmıyorum	1	2	3	4	5
5	Hijyen kurallarına daha çok dikkat ediyorum.	1	2	3	4	5
6	Kapalı ve kalabalık ortamlardan uzak duruyorum.	1	2	3	4	5
7	Sosyal mesafeye dikkat ediyorum.	1	2	3	4	5

EK-4. Etik Komisyon İzni

EK-4. (devam) Etik Komisyon İzni

EK-4. (devam) Etik Komisyon İzni

EK-5. Ölçeklerin Kullanım İzni

EK-6. Kurum İzni

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : DÜNDAR, Pelit
Uyruğu : T. C.
Doğum tarihi ve yeri :
Medeni hali :
Telefon :
e-mail :

Eğitim

Derece	Okul/Program	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / Hemşirelik A.B.D.	Devam ediyor
Lisans	Hacettepe Üniversitesi / Hemşirelik Fakültesi	2020
Lise	Bursa Birey Anadolu Lisesi	2015

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2020-Devam ediyor	Bursa Şehir Hastanesi	Hemşire

Deneyimler

2018 Erasmus+ Escola Superior De Enfermagem Sao Jose De Cluny Madeira,Portugal

Yabancı Dil

İngilizce

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..